

FAMILIE-/ARVERET – OMPRØVEN I AUGUST 2015

Opgave 1

Morten og Hanne blev gift den 3. august 2001. Umiddelbart før ægteskabet oprettede de en formgyldig ægtepagt, hvorefter der skulle være fuldstændigt særeje i ægteskabet. Efter 8 års ægteskab skulle halvdelen af deres fuldstændige særeje bortfalde, og efter yderligere 8 år skulle resten af særejet bortfalde, således at der fra den 3. august 2017 alene var fælleseje i ægteskabet.

I 2004 købte ægtefællerne i lige sameje en villa, som de derefter beboede. Efter istandsættelse og omprioritering af villaen i 2005 skyldtes der i villaen 600.000 kr. De delte udgifterne til såvel villaen som andre løbende fælles udgifter lige via en budgetkonto, hvorpå de hver indbetalte lige store beløb af deres løn.

I 2008 arvede Morten sin mor. Mortens mor havde i et formgyldigt testamente fra 2004 bestemt, at al arv til Morten skulle være skilsmissesæreje. Arven efter Mortens mor blev i overensstemmelse med morens testamente udlagt i form af et lille sommerhus samt 120.000 kr. i kontanter, som Morten straks forærede Hanne, så hun kunne nedbringe sin bankgæld.

I 2010 skulle sommerhuset istandsættes for 400.000 kr. Da Morten havde opsparet 300.000 kr. af sin løbende indtægt, blev disse penge anvendt til istandsættelsen. Det resterende beløb på 100.000 kr. blev af Morten fremskaffet ved et realkreditlån i sommerhuset. Alene Morten betalte alle de fremtidige udgifter til sommerhuset af sin løbende indtægt.

Den 17. juli 2015 indgav ægtefællerne begæring om skilsmisse, og den 27. juli 2015 blev de skilt. De enedes om, at boet skulle gøres op pr. 17. august 2015, at villaens værdi pr. 17. august 2015 skulle sættes til 2,3 mio. kr., at restgælden i villaen pr. 17. juli 2015 var 200.000 kr., at påløbne renter af gælden frem til den 17. august 2015 var 3.000 kr. Heraf var 1.000 kr. renter fra den 17. juli til 17. august 2015. Restgælden i sommerhuset, der pr. 17. august 2015 havde en værdi på 800.000 kr., var 160.000 kr. pr. 17. juli 2015. Der var endvidere en ubetalt regning fra et VVS-firma på 1.000 kr., idet Morten den 28. juli

2015 havde været nødt til at tilkalde VVS-firmaet, fordi køkkenafløbet i villaen var stoppet, mens opvaskemaskinen kørte. Morten havde været alene hjemme, da Hanne efter et skænderi var gået sin vej.

Af andre værdier ejede Hanne en konto med 12.000 kr. pr. 17. juli 2015. Den 17. august 2015 var der på Hannes konto 58.000 kr. Af de 58.000 kr. var 50.000 kr. en gevinst fra en lottokupon. Til en familiefrokost den 25. juli 2015 var selskabet blevet enige om i fællesskab at spille lotto. Alle – også Hanne – havde betalt hver 100 kr. til Hannes mor via MobilePay. Hannes mor havde købt lottokuponer for pengene og havde efterfølgende fordelt gevinsten. Hanne havde straks sat sin del af gevinsten ind på sin bankkonto.

Der var ikke andre aktiver eller passiver.

Hvordan skal boet opgøres og parternes mellemværende afregnes, når begge ønsker mest muligt og ønsker en fuldstændig afregning af deres mellemværende?

Vejledende besvarelse til opgave 1

Formueordningen

Ægtepagten er gyldig, jf. RVL § 28, stk. 1, nr. 1, og stk. 2. Den medfører, at hovedformueordningen er brøkdelsæreje, hvor halvdelen er fælleseje og halvdelen fuldstændigt særeje, da parterne har været gift i mere end 8 år. Dertil kommer det af Mortens mor i testamentet bestemte skilsmisssæreje, jf. RVL § 28 a, idet ægtepagten ikke kan ændre et særeje bestemt af tredjemand, jf. RVL § 28 b, stk. 2. Det omfatter derfor sommerhuset samt tilbagebetalingskravet vedr. det arvede kontante beløb på 120.000 kr., som Hanne fik som gave, jf. nærmere nedenfor. Da der er tale om skilsmissskifte, er det uden betydning, om særejerne er fuldstændigt særeje eller skilsmisssæreje.

Litteratur: Familieret s. 133, 136, 141, 145, 149, 151 og 152.

Gaven på 120.000 kr.

Morten kan ikke uden ægtepagt give Hanne en gave på 120.000 kr. En gave på 120.000 kr. er ikke en sædvanlig gave i forhold til ægtefællernes økonomi. Gaven er ugyldig. Dette medfører, at Hanne skal betale Morten 120.000 kr. tilbage. De 120.000 kr. er som arven, jf. RVL § 28, stk. 3, Mortens skilsmisssærejeaktiv, og de er Hannes brøkdelsærejepassiv.

Litteratur: Familieret s. 215, 218 og 226 f.

Ophørs- og opgørelsestidspunkt

Ophørstidspunktet den 17. juli 2015 er afgørende for, hvilke aktiver og passiver der medtages i boopgørelsen, jf. ÆSKL §§ 50 og 51, stk. 1. Aktiverne og passiverne medtages til værdien på boopgørelsestidspunktet den 17. august 2015, jf. ÆSKL § 52.

Litteratur: Familieret s. 258 og 260.

Villaen

Villaen er i lige sameje. Hver ægtefælles andel er brøkdelsæreje, jf. ægtepagten. Villaens værdi er 2,3 mio. kr. på boopgørelsestidspunktet. Der er en gæld på ophørstidspunktet på 200.000 kr. De påløbne renter på 3.000 kr. skal medtages i boopgørelsen frem til den 17. august 2015 med halvdelen til hver. Villaens friværdi på 2,1 mio. kr. skal deles med halvdelen til hver. Af hver ægtefælles halvdel er halvdelen særeje. Der er alene brugt brøkdelsærejemidler til udgifterne til villaen.

Litteratur: Familieret s. 125, 141 og 261.

VVS-regningen

Det er utvivlsomt alene Morten, der har bestilt VVS-arbejdet. Han hæfter derfor for regningen i forhold til VVS-firmaet. Hanne hæfter ikke efter RVL § 11, da ægtefællerne er skilt. Hun hæfter heller ikke efter RVL § 13.

I det indbyrdes forhold er udgiften fælles, da en ægtefælle under skiftet, hvor dispositionen er foretaget, kan foretage nødvendige reparationer af et aktiv, der indgår i bodelingen. Der skal derfor i brøkdelsærejet som passiv hos hver optages halvdelen af regningen, da den knytter sig til et brøkdelsærejeaktiv.

Morten kan forlange princippet i ÆSKL § 56 anvendt og kræve, at Hanne under skiftet betaler sin halvdel af regningen, eller han kan betale hele regningen og modregne Hannes andel.

Litteratur: Familieret s. 107, 207, 210, 253, 255 og 260 note 10.

Sommerhuset

Sommerhuset er Mortens skilsmissesæreje, jf. morens testamentariske bestemmelse og RVL § 28 a. Det samme er lånet, da det knytter sig til sommerhuset. Istandsættelsen af sommerhuset er for så vidt angår de 300.000 kr. foretaget af Mortens løbende indtægt, der er omfattet af ægtepagten og derfor brøkdelsæreje. Det samme gælder de løbende ydelser på sommerhuset. Da han har anvendt 300.000 kr. til istandsættelsen, udløser det et vederlagskrav efter RVL § 23, stk. 2, på halvdelen af 300.000 kr., altså 150.000 kr., da Morten har anvendt fællesejemidler fra brøkdelsærejet til forbedring af skilsmissesærejet, og da hans bodel er positiv.

Friværdien af sommerhuset, 800.000 kr. minus 160.000 kr. = 640.000 kr., er Mortens skilsmissesæreje.

Litteratur: Familieret s. 133, 134, 136, 141, 184 f. og 276 f.

Lottogevinsten og kontoen

Hanne har efter ophørstidspunktet bl.a. brugt 100 kr. fra sin konto. De 100 kr. er omfattet af ægtepagten om brøkdelsæreje. Gevinsten på 50.000 kr. er indtægt af spil foretaget efter ophørstidspunktet og indgår derfor ikke i boet, jf. U 1970.242 Ø. Alene de 12.000 kr., der stod på kontoen på ophørstidspunktet, indgår i Hannes brøkdelsæreje. Hvad hun i øvrigt har brugt kontoen til, er uden betydning.

Litteratur: Familieret s. 258, 259, særlig note 7, og 260.

Boopgørelse	M's	H's
Brøkdelsærejet:		
Konto		12.000 kr.
Friværdi villa	1.050.000 kr.	1.050.000 kr.
Renter 3.000 kr.	÷ 1.500 kr.	÷ 1.500 kr.
VVS-regning 1.000 kr.	÷ 500 kr.	÷ 500 kr.
<u>Ugyldig gave</u>		<u>÷ 120.000 kr.</u>
Brøkdelsæreje i alt	<u>1.048.000 kr.</u>	<u>940.000 kr.</u>

	M's nettobodel	H's nettobodel
Fra brøkdelsæreje $\frac{1}{2}$	524.000 kr.	470.000 kr.
<u>Boslodsberegning</u>		
Forlods, jf. § 23, stk. 2		150.000 kr.
Ligedeling af resten		
$524 + 470 \div 150$	422.000 kr.	422.000 kr.
<u>Boslodder</u>	<u>422.000 kr.</u>	<u>572.000 kr.</u>

Hanne har desuden sit særeje på 470.000 kr. fra brøkdelsærejet.

Morten har et særeje på 524.000 kr. (fra brøkdelsærejet) + 120.000 kr. (den ugyldige gave) + 640.000 kr. (sommerhuset), i alt 1.284.000 kr.

Der er ikke basis for et krav efter ÆSKL § 67.

I boslodstilsvar skal Morten betale Hanne 102.000 kr. Han kan modregne de 102.000 kr. i de 120.000 kr., som hun skal betale ham i anledning af den ugyldige gave. Han betaler hende derfor ikke noget. Hun skylder ham herefter stadig 18.000 kr. Morten kan som nævnt endvidere forlange princippet i ÆSKL § 56 anvendt og kræve, at Hanne betaler sin halvdel af VVS-regningen.

Litteratur: Familieret s. 249, 254, 255, 269, 260, 275, 276 og 313.

Opgave 2

Fie og Lars blev gift i 1990. De fik sammen sønnen Stig i 1991. Lars havde desuden datteren Dorte fra et tidligere forhold.

Fie døde i 2008, og Lars overtog fællesboet til uskiftet bo. I 2010 ønskede han at gifte sig med Nanna og begærede derfor det uskiftede bo skiftet. Af aktiver var der på det tidspunkt Lars' formue på 400.000 kr. og værdier, som havde tilhørt Fie, for 300.000 kr. Dertil kom en gruppelivsforsikringssum på 300.000 kr., der var blevet udbetalt til Lars i anledning af Fies død.

Hvordan skal værdierne deles, når alle ønsker mest muligt?

Efter skiftet var afsluttet, giftede Lars og Nanna sig. Lars skrev straks til forsikringsselskabet, at Nanna skulle være begunstiget i hans gruppelivsforsikring, der havde en forsikringssum på 200.000 kr.

Da Stig i 2012 kom ind i et kriminelt misbrugsmiljø, oprettede Lars i december 2012 følgende notartestamente:

”Min søn Stig skal arve mindst muligt efter mig. Da Nanna er indsat i min livsforsikring som begunstiget, skal hun i øvrigt kun arve sin legale arv som ægtefælle.”

I april 2015 blev det konstateret, at Lars havde tarmkræft. Da Lars var usikker på, hvordan fremtiden ville forme sig, udfærdigede han den 27. juli 2015 et dateret og underskrevet dokument, hvori han skrev, at Dorte, hvis hun ønskede det, skulle arve det Weye-maleri, som han havde arvet efter sin mor i 2011, og som hang i stuen. Dorte skulle også arve et klædeskab og et skrivebord fra sit gamle pigeværrelse. Endelig stod der, at Stig måtte udtage Lars' knallert, da Stig havde brug for den.

Den 29. juli 2015 døde Lars af et hjertetilfælde.

Nanna påstod, at dokumentet fra den 27. juli 2015 var ugyldigt. Nanna ønskede Weye-maleriet, vurderet til 300.000 kr., og skrivebordet, vurderet til 400 kr., udlagt til sig. Dorte ønskede såvel maleriet, skrivebordet som klædeskabet, vurderet til 600 kr., udlagt til sig. Stig ønskede klædeskabet og knallerten, som han havde kørt på, da han boede hjemme, men som Lars havde brugt til og fra arbejde. Nanna havde altid kun brugt bilen, men hun

ville udtage knallerten, da hun ikke troede, at hun fremover havde råd til at holde bil. Knallerten var vurderet til 500 kr.

Af værdier var der i Lars' bodel, inklusive det nævnte løsøre, i alt 900.000 kr. og i Nannas bodel i alt 700.000 kr. Dertil kom Lars' gruppelivsforsikring.

Hvordan skal værdierne deles og aktiverne fordeles, når alle ønsker mest muligt?

Vejledende besvarelse til opgave 2

1. Skifte af det uskiftede bo

Lars er alene i uskiftet bo med fællesbarnet Stig. Lars udtager forlods forsikringen fra Fie i medfør af AL § 23, stk. 2. Han udtager derefter sin boslod på $\frac{1}{2}$ af (400.000 kr. + 300.000 kr.) = 350.000 kr. Han arver endvidere $\frac{1}{2}$ af Fies boslod, altså 175.000 kr., jf. AL § 9, stk. 1. I alt 825.000 kr. Da forsikringen medregnes i mindstearven efter AL § 11, stk. 2, jf. stk. 3, der i 2010 var 650.000 kr., har Lars ikke krav på suppleringsarv. Stig arver derfor 175.000 kr.

Af arven efter Fie – Fies boslod på 350.000 kr. – arver Lars derfor 175.000 kr. og Stig 175.000 kr.

Litteratur: Arveret s. 39, 51, 55, 68 ff., 88, 100, 115 og 117.

2. Skiftet efter Lars

2 a. Kvantitativ fordeling

Arvinger efter Lars er Nanna, Stig og Dorte. Da Lars har oprettet et formgyldigt testamente i 2011, skal dette testamente lægges til grund. Stig skal alene have sin tvangsarv, jf. AL §§ 9, stk. 1, 1. pkt., og 5, stk. 1. Han skal derfor arve $\frac{1}{4}$ af $\frac{1}{2}$ af $\frac{1}{2} = \frac{1}{16}$. Nanna skal arve $\frac{1}{2}$ efter AL § 9, stk. 1. Dorte er derefter eneste legale arving, og hun arver derfor de resterende $\frac{7}{16}$.

Dokumentet af 27. juli 2015 ændrer ikke på den kvantitative fordeling, jf. en fortolkning af dokumentet og AL § 66, stk. 2. Dispositionerne er alene kvalitative.

Litteratur: Arveret s. 39, 51, 177, 220 og 240.

2 b. Dokumentet af 27. juli 2015

Dokumentet opfylder ikke formkravene til hverken et vidnetestamente eller et notartestamente. Det opfylder heller ikke betingelserne til et nødtestamente, da Lars ikke, hverken subjektivt eller objektivt, var forhindret i at oprette et ordinært testamente. Det er til dels omfattet af AL § 66 om indbotestamenter. Det overholder formkravene om datering og underskrift, og for så vidt angår skabet og skrivebordet er disse genstande almindeligt indbo, og knallerten, der udelukkende blev brugt af Lars, må anses for at være en personlig effekt.

Litteratur: Arveret s. 169, 172, 177, 178 og 180.

2 c. Weye-maleriet

Weye-maleriet til 300.000 kr. er slet ikke omfattet af AL § 66. Det er på grund af værdien ikke sædvanligt indbo.

I det omfang enkelte af bestemmelserne i dokumentet er ugyldige og kan tilsidesættes, medfører en korrigerende fortolkning af dokumentet blot, at alene disse bestemmelser bortfalder. Testationen over Weye-maleriet bortfalder derfor, da en berettiget, Nanna, protesterer, jf. AL § 79. Nanna kan udtage maleriet, jf. AL § 12, stk. 1. Nanna har

fortrinsret, jf. AL § 12, stk. 2, 1. pkt., da Dorte ikke kan påberåbe sig reglen om særlivsarvingers fortrinsret, der ikke gælder aktiver omfattet af AL § 91, stk. 2, jf. AL § 12, stk. 2, 2. pkt.

Litteratur: Arveret s. 74 f., 178, 180 og 220.

2 d. Skrivebordet

Lars kan ikke uden samtykke testere over indbo i det fælles hjem, der er fælleseje, jf. AL § 91, stk. 2, nr. 2. Derfor er testationen over skrivebordet ugyldig, da Nanna kræver det udlagt, jf. AL § 12, stk. 1. Nanna har som med Weye-maleriet fortrinsret, jf. AL § 12, stk. 2, 1. pkt., da Dorte ikke kan påberåbe sig reglen om særlivsarvingers fortrinsret, der ikke gælder aktiver omfattet af AL § 91, stk. 2, jf. AL § 12, stk. 2, 2. pkt.

Litteratur: Arveret s. 74 f., 242 f. og 246.

2 e. Klædeskabet

Klædeskabet kan Dorte udtage, da Stig ikke er berettiget til at protestere mod testationen på baggrund af Nannas manglende samtykke. Kun en ægtefælle kan påberåbe sig reglen i AL § 91, stk. 2.

Litteratur: Arveret s. 246.

2 f. Knallerten

Knallerten er ikke omfattet af AL § 91, stk. 2, nr. 4, da Nanna ikke har anvendt den. Stig kan derfor udtage den, da Lars i et gyldigt testamente har bestemt, at han må udtage den. Nanna kan, jf. AL § 14, ikke kræve udlæg efter AL § 12.

Litteratur: Arveret s. 76, 243 og 246.

2 g. Kvantitativ fordeling

Lars' bodel er 900.000 kr., og Nannas er 700.000 kr. Deres boslodder er derfor 800.000 kr. Forsikringen tilfalder Nanna som begunstiget uden om boet, jf. FAL § 102, stk. 1, 2. pkt., da hun gyldigt er indsat, jf. FAL § 103, ved Lars' skriftlige henvendelse til forsikrings-selskabet.

Lars' boslod på 800.000 kr. er det, der falder i arv. De 800.000 kr. fordeles således:

Stig skal have sin tvangsarv på $1/16 = 50.000$ kr., heraf knallerten, jf. AL § 66, stk. 2.

Nanna arver $1/2$, altså 400.000 kr., heraf Weye-maleriet og skrivebordet. Hun modtager desuden forsikringen på 200.000 kr. og sin boslod på 800.000 kr.

Dorte skal arve $7/16 = 350.000$ kr., heraf klædeskabet.

Litteratur: Arveret s. 55, 178 og Arveretlig Materialesamling s. 13.